

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут водного господарства та природооблаштування
Кафедра геології та гідрології

01-05-207М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни
«Водний туризм та природооблаштування рекреаційних об'єктів»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-
професійною програмою «Конструктивна географія, управління водними
та мінеральними ресурсами» спеціальності 106 «Географія»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІВГП
Протокол № 5 від 21.12.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Водний туризм та природооблаштування рекреаційних об'єктів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами» спеціальності 106 «Географія» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Романів О. Я. – Рівне : НУВГП, 2021. – 14 с.

Укладач:

Романів О. Я., доцент, к.геогр.н., завідувач кафедри геології та гідрології.

Відповідальна за випуск: Романів О. Я., доцент, к.геогр.н., завідувач кафедри геології та гідрології.

Керівник групи забезпечення освітньої програми к.геогр.н., доцент Романів О. Я.

© О. Я. Романів, 2021

© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП			4
Практичні роботи		№1-2	6
Практична робота		№3	6
Практична робота		№4	7
Практична робота		№5	8
Практична робота		№6	8
Практична робота		№7	8
Практична робота		№8	9
Практична робота		№9	10
Практична робота		№10	10
Практична робота		№11	10
ІНФОРМАЦІЙНІ		ДЖЕРЕЛА	11
ДОДАТОК. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ			14

ВСТУП

Водний туризм - різновид активного туризму, водні подорожі на туристських суднах (як правило, весельних розбірних байдарках, катамаранах, плотах тощо.) з метою відпочинку, спілкування з природою та подолання певного маршруту на привабливих природних теренах.

Під час походів річками, озерами та водосховищами органічно поєднуються елементи пізнання навколишнього природного середовища, активного відпочинку і оздоровлення організму. На даний час водний туризм переживає в Україні своєрідне відродження. Поява сучасного спорядження (плоти, рафти, каяки, каное тощо) створюють нові можливості для заняття водним туризмом

Водний туризм може бути як незалежним так і спортивним. Спортивний туризм передбачає обов'язкову реєстрацію та класифікацію маршруту, оформлення дозвільних та звітних документів у маршрутно-кваліфікаційних комісіях (МКК) і в контрольно-рятувальних службах (КРС), участь у змаганнях на кращий маршрут, присудження розрядів, звань тощо.

Водний туризм є одним з найскладніших видів туризму і підготовка до водних подорожей має ряд характерних особливостей. Навіть у найпростішому поході турист-водник повинен володіти багатьма знаннями, вміннями і навичками, а також володіти питаннями безпеки: вміти добре плавати; збирати і ремонтувати туристичне судно; правильно пакувати, розміщувати і захищати від вітру продовольство і спорядження; правильно сідати на туристичне судно і сходити з нього; гребти і управляти судном; підходити, причалювати до берега і відходити від берега.

Метою курсу сформувати в студентів професійні знання й уміння щодо практичної організації й управління водними видами туризму та виховання всебічно розвиненої особистості засобами водного туризму.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- виховувати в студентів почуття патріотизму, любові, поваги до рідної землі;

- навчити долати природні та штучні перешкоди, орієнтуватися на місцевості, організувати бівуак та побут в польових умовах, надавати долікарську допомогу, обслуговувати та ремонтувати катамаран, байдарку тощо в умовах спортивно-туристського походу;

- сформувати високі моральні якості, самодисципліну, вміння визначати мету та досягати її, працювати в колективі (команді),

аналізувати власні дії та дії товаришів.

- сприяти підвищенню рівня туристсько-спортивної майстерності, підготувати їх до участі в спортивних туристських походах та змаганнях.

Тематика курсу послідовно знайомить з особливостями організації сплавів на гірських, рівнинних і височинних річках; підводного полювання та дайвінгу; вітрильного туризму.

-

Практичні роботи №1-2 (4 год)

Транспортне обслуговування туристів

Мета ознайомлення студентів з принципами організації круїзів, отримати навички щодо користування комп'ютерними системами бронювання квитків.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Питання для обговорення в аудиторії:

- Для чого використовують транспортні засоби в турах?
- Які розрізняють види транспортних турів у залежності від задіяного технічного засобу переміщення туристів?

Завдання 2. Викласти порівняльну характеристику водних та залізничних круїзів.

Завдання 3. В результаті обговорення ознайомитись з круїзами у розрізі питань:

- 1) Яким чином класифікуються водні круїзи?
- 2) Які круїзні маршрути охоплюють територію України?
- 3) Які морські круїзні компанії Ви знаєте?

Завдання 4. Що таке чартер? Які відмінності має чартерний рейс від регулярного?

Завдання 5. Різновиди чартеру: закритий чартер, цільовий чартер, інклюзив-тур чартер, блок-чартер, нецільовий чартер, спліт-чартер, разовий чартер, тайм-чартер, чартерний ланцюг.

Завдання 6. Комп'ютерні системи бронювання квитків на перевезення. Які із основних світових комп'ютерних систем бронювання квитків представлені в Україні?

Завдання 7. Хто такий консолідатор? Хто може бути консолідатором?

Завдання 8. Норми на перевезення багажу різними видами транспорту.

Завдання 9. Що таке трансфер?

Практична робота №3 (2 год)

Техніка безпеки за умов організації водного туризму

Мета ознайомлення студентів з типовими положеннями методики та особливостями інструктажу при підготовці до участі в тих чи інших видах водного туризму. Набуття навичок забезпечення безпеки в водному поході.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Питання для обговорення в аудиторії:

- 1) Типові положення спортивно-туристичного інструктажу.
- 2) Причини виникнення нестандартних ситуацій та нещасних випадків під час заняття спортивно-оздоровчим туризмом та шляхи їх попередження.
- 3) Найтипівіші захворювання і травми в туристичному поході.
- 4) Самоконтроль під час туристичного походу.
- 5) Правила посадки, поведінки в суднах, висадки екіпажу.

Завдання 2. Пригадати та відтворити на муляжах головні прийоми і правила надання першої медичної допомоги за завданням викладача.

Завдання 3. Передпохідна перевірка особистого та групового спорядження, суден. Застосування рятувальних засобів. Індивідуальне рятувальне спорядження: рятувальний жилет, гідрокостюм, каска. Відпрацювання прийомів страхування, дій групи при аварії. Організація страховки при подоланні перешкод.

Практична робота №4 (2 год)

Техніка водного туризму

Мета відпрацювання прийомів техніки водного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Питання для обговорення в аудиторії:

Керування байдаркою: повороти, табанювання, зачепи. Посадка в байдарку та висадка з неї. Відчалювання від берега та причалування до нього. Проходження штучних перешкод: мостів, гребель, риболовецьких споруд. Проходження природних перешкод: прижимів, мілин.

Завдання 2. Керування байдаркою та катамараном, техніка подолання природних та штучних перешкод. Відпрацювання керування каяком і каное.

Практична робота №5 (2 год)

Тактика водного туризму

Мета відпрацювання питань тактики водного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Питання для роботи в аудиторії:

Складання графіку руху, попередня розвідка складних перешкод і оцінка їх проходження. Розробка плану та тактики проходження маршруту водного походу.

Практична робота №6 (2 год)

Техніка водного туризму

Мета закріплення теоретичних знань про спорядження для водного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Скласти перелік того, що повинно входити у ремонтний набір для водної подорожі.

Завдання 2. Практичне відпрацювання прийомів: складання та розбирання байдарок; герметичне упакування речей; в'язання вузлів.

Практична робота №7 (2 год)

Привали і ночівля в водному поході

Мета закріплення теоретичних знань про організацію привалів на березі та на воді для водного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Обговорити такі питання під час заняття:

- Забезпечення безпеки на привалах і ночівлях. Організація табору і зберігання спорядження.
- Установка плавзасобів з урахуванням коливання рівня води.
- Охорона природи під час привалу.
- Ремонт і просушування одягу, взуття.
- Зняття табору.

Завдання 2. Скласти «Рекомендований набір продуктів» для водного походу.

Завдання 3. Скласти пам'ятку «Найпростіші засоби очищення і обеззараження питної води у польових умовах».

Практична робота №8 (2 год)

Особливості орієнтування в водному поході

Мета закріплення теоретичних знань про орієнтування в водному поході.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Робота зі спортивними картами. Умовні знаки спортивних карт. Організація і проведення змагань зі спортивного орієнтування. Карти, що використовуються в водних походах. Особливості орієнтування під час руху на маршруті водного походу. Орієнтування в умовах річок, озер. Елементи річкової лоції. Характеристики долини річки та русла. Перешкоди на річках: перекати, пороги, водозливи, стоячі хвилі або вали, водяні ями або «бочки», шивери, притиски, улови, кордон протилежних течій, завали або заломы, мости, греблі, троси, молевий сплав, ряжеві стінки. Прохідність річок. Карти, що використовуються в водних походах. Особливості орієнтування під час руху на маршруті водного походу. Динаміка річкового потоку. Основні параметри потоку. Характеристика долини річки. Уточнення карти в поході. Орієнтування при проходженні перекатів і порогів. Окомірна зйомка перешкод і складання схем їх проходження. Окомірна зйомка і складання схеми порогу. Орієнтування за протоками, характерними перешкодами, береговою та орографічною обстановкою. Лоцманська схема річки.

Практична робота №9 (2 год)
Правила змагань з водного туризму.

Мета опрацювання правил змагань з водного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Визначення класу дистанції за Правилами змагань.

Практична робота №10 (2 год)

Вітрильний туризм: особливості організації та проведення.

Мета практичне опрацювання питань щодо вітрильного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. Скласти схему класифікації змагань з вітрильного туризму: маршрутні гонки; похід-ралі; гонки по трикутній дистанції; рятувальні роботи; спеціальні завдання. Вказати визначення цих видів змагань та навести класифікацію човнів, які можуть брати участь в таких змаганнях..

Завдання 2. Скласти перелік «Головні яхт-клуби в Україні та за кордоном». Знайти в Інтернет посилання на їхні Інтернет-ресурси та навести посилання на них у даному переліку.

Практична робота №11 (2 год)
Особливості підводного туризму.

Мета практичне опрацювання питань щодо підводного туризму.

Практичні завдання та питання для обговорення

Завдання 1. На контурній карті позначити головні світові регіони для дайвінгу.

Завдання 2. Скласти список спорядження для дайвінгу.

Завдання 3. Скласти схему видів підводного туризму, куди включити: фрі-дайвінг, рекреаційний дайвінг, технічний дайвінг, підводну дайвінг-спелеологію, підводне полювання та ін.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Аристова И. Д. Водный туризм. М. : ФиС, 1974. 208 с.
2. Аронов Г. С. На байдарці за снагою. К. : Здоров'я, 1980.
3. Бабкин А. В. Специальные виды туризма. Ростов-на-Дону : Феникс, 2008. 252 с.
4. Бейдик О. О. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географії туризму). К. : ВПЦ "Київ. ун-т", 1993. 56 с.
5. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. К. : Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. 130 с.
6. Водные маршруты СССР. Европейская часть / Плечко Л. А., Сабанеева И. П. М. : «Физкультура и спорт», 1973 184 с.
7. Горбунова Н. М. Водные маршруты Украины. М. : Профиздат, 1969.
8. Грабовський Ю. А., Скалій О. В., Скалій Т. В. Спортивний туризм : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2009. 304 с.
9. Григорьев В. Н. Водный туризм. М., 1990. 304 с.
10. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм : навч. пос. 2-е вид., перероб. та доп. К. : Альпрес, 2008. 280 с.
11. Калихман А. Д., Колчевников М. Ю. Спортивные походы на плотах. М. : ФиС, 1985.
12. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 334 с. (Серія "Вища освіта ХХІ століття").
13. Кусков А. С. Туристское ресурсоведение. М. : Академия, 2008. 208 с.
14. Личак І. С., Хоменко П. А. Водний туризм : навчальний посібник. Біла Церква, 2013. 155 с.
15. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. К. : Знання,

2008. 343 с.
16. Путешествия на гребных судах. М. : Физкультура и спорт , 1979. 135 с.
 17. Снаряжение туриста-водника (сост. Григорьев В. Н.). М., 1986.
 18. Стафійчук В. І. Рекреологія : навч. посіб. 2-е вид. Київ : Альтерпрес, 2010. 264 с.
 19. Филатов В. П. Туризм на байдарках. М. 1959. 72 с.

Додаткова література

20. Захарчук В. Туристські ріки Карпат. Чернівці : видавничий дім «Букрек», 2006.
21. Колотуха О. В. Спортивні рекреаційно-туристські ресурси України. К. : Федерація спортивного туризму України, 2006. 208 с.
22. Кусков А. С., Голубева В. Л., Одинцова Т. Н. Рекреационная география: учеб.-метод. комплекс. М. : Флинта МПСИ, 2005. 300 с.
23. Мироненко Н. С., Твердохлебов И. Т. Рекреационная география. М. : Изд-во МГУ, 1981. 232 с.
24. Николаенко Д. В. Рекреационная география : учеб. пособие. М. : ВЛАДОС, 2001. 300 с.
25. Николаенко Т. В. Николаенко Д. В. Введение в рекреационную географию. Харьков : Международный Славянский университет, 1998. 196 с.
26. Підмогильна С., Підмогильний С. Дністер (путівник). К. : Українська видавнича спілка, 2007.
27. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посібник. Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. 264 с.
28. Федорченко В. К., Мінич І. М. Туристський словник-довідник : навч. посіб. К. : Дніпро, 2000. 160 с.

Інформаційні ресурси

29. Блістів Т. В., Скабара Р. М., Тимошенко Л. О. Передумови

- та напрями розвитку водного туризму в Карпатському регіоні. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія №15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт. Збірник наукових праць. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. Випуск 13. С.39–42.
30. Водний туризм : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. Львів : [б. в.], 2016. 21 с. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/4795>
31. Всесвітня рада з туризму і подорожей (The World Travel & Tourism Council) (англ.) URL: http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Economic_Data_Search_Tool/index.php
32. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО (англ.) URL: <http://whc.unesco.org>
33. Цифровий репозиторій НУВГП. URL: <http://nuwm.edu.ua/faq/dr>
34. World Tourism Organization UNWTO URL: <http://www2.unwto.org>

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Види туристських суден та їх основні параметри: довжина, ширина, осадка.
2. Вітрильна федерація України.
3. Індивідуальне спорядження у водному туризмі.
4. Індивідуальне та групове спорядження у водному туризмі.
5. Катамарани та техніка керування ними.
6. Маркування туристичних водних маршрутів.
7. Молодіжне середовище і новомодні віяння в водному туризмі.
8. Обов'язки санінструктора в туристичному поході. Похідна аптечка.
9. Окомірна зйомка у водному туризмі.
10. Організація і проведення змагань зі спортивного орієнтування.
11. Особливості індивідуальної та загальної підготовки у водному туризмі.
12. Підводне полювання.
13. Рафти та техніка керування ними.
14. Складання картосхеми й програми туристичного маршруту гірськими річками.
15. Складання картосхеми й програми туристичного маршруту рівнинними річками.
16. Соціально-психологічні основи організації водного туризму.
17. Стан і перспективи розвитку водного туризму в Україні.
18. Техніка безпеки за умов організацій підводного туризму.
19. Туристично-рекреаційний потенціал України в аспекті організації водного туризму.
20. Чинники популярності водних видів туризму серед дітей і дорослих.